

เตือนการระบาดของศัตรูพืช

ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๒๕/๒๕๖๑ วันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๖๑

โรค ทริสเตซ่า (citrus tristeza virus)

สาเหตุของการระบาด

พบการแพร่ระบาดของโรคทริสเตซ่ามากกับสวนส้มที่มีแมลงศัตรูพืชอาศัยอยู่ เช่น เพลี้ยอ่อนส้ม ซึ่งเป็นพาหนะนำเชื้อ หรือบางครั้งเชื้อติดไปกับกิ่งพันธุ์

ข้อสังเกตลักษณะ/อาการที่อาจพบ

โรคทริสเตซ่าที่ใบอ่อนจะเห็นเส้นใบเป็นขีดโปร่งใสสั้นๆ ประกอบกับเป็นแต้มเหลืองรูปใบไค้จาง ปิดเปี้ยว ใบหนาด้านและชี้ตั้งขึ้น ใบอ่อนมีขนาดใหญ่จะพบเปลือกเป็นรอยคลื่นหรือร่องจำนวนมาก ลักษณะร่องจะขนานไปตามความยาวของลำต้นหรือกิ่ง เมื่อเปิดเปลือกลำต้นหรือกิ่งดูเยื่อไม้ จะพบร่องเว้าบวมลึกลงมีสีน้ำตาลแดง และด้านในของเปลือกที่เปิดออกมาจะมีลักษณะเส้นยื่นออกทางตามแนวหรือรอยบวมลึกลงของเนื้อไม้ บางครั้งพบว่าด้านในของเปลือกอาจเป็นหนามแหลมยื่นออกมา ถ้าหากส้มเป็นโรคนี้นรุนแรงอาจทำให้ต้นโทรม

สามารถแพร่ระบาดได้ 3 ทาง คือ

1. โดยกิ่งพันธุ์และกิ่งตอนที่มีเชื้อโรคติดไป เกือบร้อยเปอร์เซ็นต์พบว่าส้มเขียวหวานมีเชื้อโรคไวรัสทริสเตซ่า
2. โดยการติดตาทาบกิ่ง จากการใช้ตาที่ไม่ปลอดโรค
3. โดยแมลงพาหะ คือ เพลี้ยอ่อน (Aphid) (ภาพ 2 ข) มีเพลี้ยอ่อนหลายชนิดที่สามารถถ่ายทอดโรคได้ คือ
 - 3.1 เพลี้ยอ่อนส้ม (Brown citrus aphid, *Toxoptera citricida*)
 - 3.2 เพลี้ยอ่อนฝ้าย (Cotton aphid, *Aphis gossypii*)
 - 3.3 เพลี้ยอ่อนถั่ว (*T. aurantii*)
 - 3.4 เพลี้ยอ่อนผัก (*Aphis spiraeicola*)

เพลี้ยอ่อนมะนาว มีบทบาทและประสิทธิภาพมากที่สุดในการถ่ายทอดโรค รองลงมาคือเพลี้ยอ่อนฝ้าย โดยเพลี้ยอ่อนจะใช้เวลาไม่กี่นาทีในการดูดน้ำเลี้ยงจากต้นมะนาวที่เป็นโรค และหลังจากนั้นก็ยังสามารถถ่ายทอดไปยังต้นมะนาวปกติได้ โดยใช้เวลาเพียงไม่กี่นาทีเช่นเดียวกัน

แนวทางป้องกัน/แก้ไข

เนื่องจากโรคทริสเทซา มีสาเหตุเกิดจากเชื้อไวรัส จึงไม่มีสารเคมีชนิดใดสามารถรักษาได้ ดังนั้น การป้องกันกำจัด และรักษาควรปฏิบัติดังนี้

1. ปลุกและขยายพันธุ์ด้วยมะนาวปลอดโรค
2. ทำลายต้นที่เป็นโรคทิ้ง เพื่อป้องกันไม่ให้โรคแพร่ระบาดมากยิ่งขึ้น
3. ใช้ต้นตอที่มีความทนทานต่อโรค หรือ ปรึกษากับนักวิชาการก่อนใช้เพื่อความมั่นใจ
4. การป้องกันกำจัดแมลงพาหะ คือ เพลี้ยอ่อน การใช้สารเคมีควรใช้ป้องกันในระยะที่ส้มเริ่มแตกใบอ่อน ซึ่งเป็นช่วงที่แมลงพาหะชอบ เพื่อป้องกันไม่ให้แมลงมาเกาะกินบนต้นส้มดีกว่า การฉีดพ่นในช่วงที่แมลงระบาดแล้ว จะทำให้แมลงหนีจากแหล่งหนึ่ง เป็นการเพิ่มการแพร่ระบาดของโรคมากขึ้นเพราะแมลงพาหะใช้เวลาไม่กีนาทีก็สามารถถ่ายเชื้อโรคได้

สารเคมีที่ควรใช้ เช่น

- คาร์บาริล อัตรา 45 กรัม ต่อน้ำ 20 ลิตร
 - คาร์โบซัลแฟน อัตรา 30 มล. ต่อน้ำ 20 ลิตร
5. ปลุกพืชบังลมล้อมรอบ เพื่อช่วยป้องกันแมลงพาหะและโรคที่ติดไปกับลม
 6. ปลุกด้วยต้นมะนาวที่มีภูมิต้านทานเชื้อไวรัสทริสเทซา (Pre-immunized plants) คือ ต้นมะนาวปลอดโรคที่ได้รับการปลูกเชื้อชนิดไม่รุนแรง (mild strain) หรือ “ต้นมะนาวที่มีวัคซีน” เพื่อป้องกันและลดความเสียหายจากเชื้อไวรัสทริสเทซาชนิดรุนแรง
 7. อย่านำต้นมะนาวที่ไม่มีการรับรองว่าปลอดโรคเข้าสวนโดยเด็ดขาด และหมั่นหาความรู้จากนักวิชาการและผู้ที่มีประสบการณ์ เพื่อการปฏิบัติที่ถูกต้อง ยั่งยืน และลดต้นทุนการผลิต

นางสาวกฤติยาพร อินทร์พงษ์วัฒน์ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร : รายงาน
e - mail : wangnoi_๑๑@hotmail.com โทร. ๐๓๕-๒๗๑๐๖๖
จัดทำโดย : สำนักงานเกษตรอำเภอวังน้อย